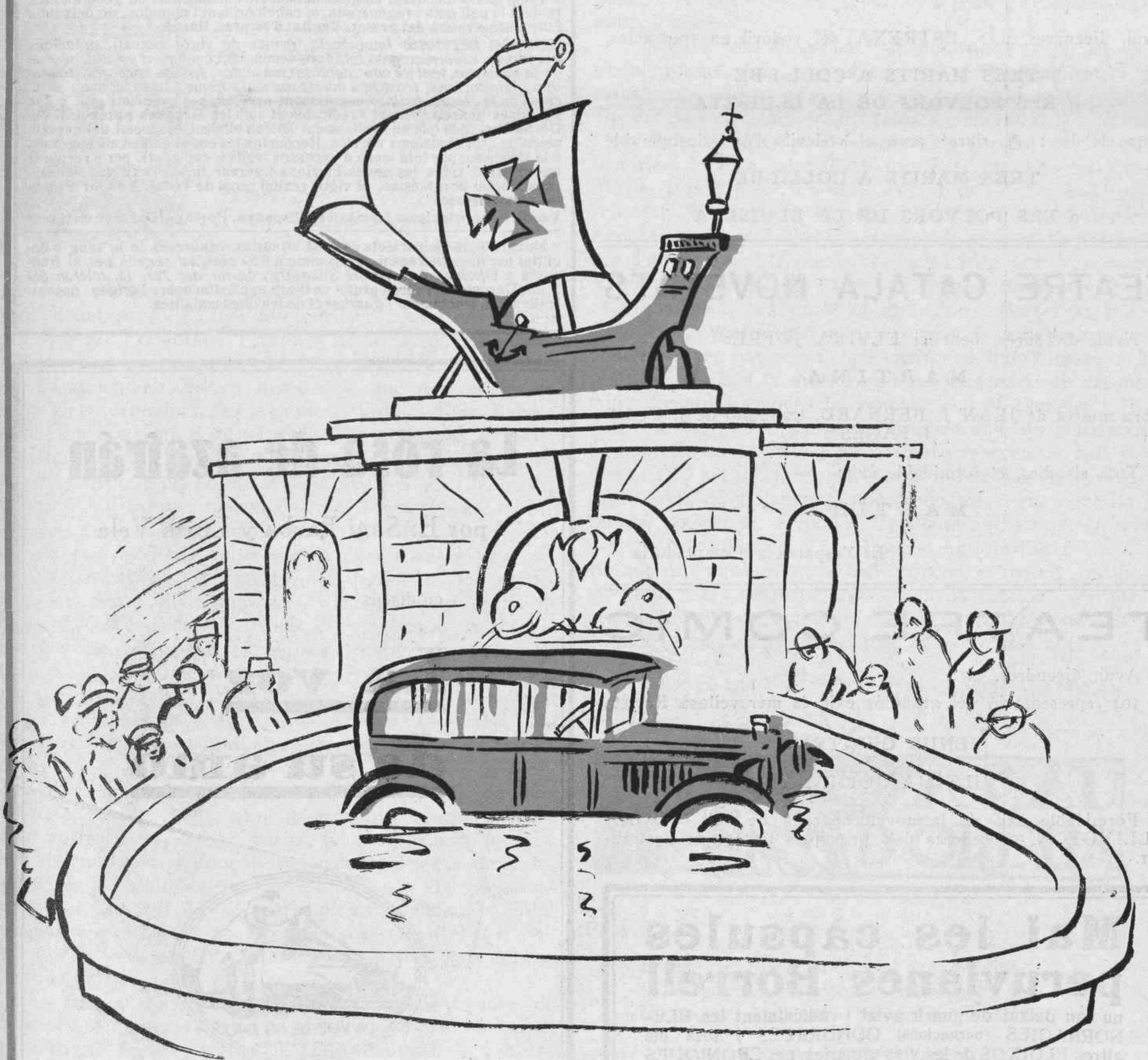

Barcelona, 30 de maig de 1930

L'Esquella de la Torratxa

ANY LIV - 2657 - 15 cts. - Atrassats, 30

Ornamentació avantguardista

—Ja que han posat les caravel·les en eixut, també podrien haver posat els autos en remull.

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

CADA DIA
GRANDIÓS
PROGRAMA

Diumenge, Comiat de la Companyia.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern
Primera actriu: ENRIQUETA TORRES
Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA
Primers actors: S. SIERRA i M. GIMENEZ SALES
Director de escena: R. CARALT

Avui, divendres, nit: ESTRENA del vodevil en tres actes,

TRES MARITS A COLL-I-BE
o ELS POLVORS DE LA LLUISETA

Tots els dies: A riure! amb el vodevil d'èxit insuperable

TRES MARITS A COLL-I-BE
o ELS POLVORS DE LA LLUISETA

TEATRE CATALA NOVETATS

Avui, divendres, benefici ELVIRA JOFRE:

MARTINA

Obra mestra de JEAN J. BERNARD, traducció de J. POUS I PAGES

Tots els dies, el formidable èxit:

MARTINA

Es despatxa a Comptaduria

TEATRE COMIC

Avui, divendres, nit:

104 representació del grandios èxit, la meravellosa Revista

VENUS GENITRIX

ULTIMA SETMANA

Formidable èxit de la novella parella de ball, COOKE ELLINGTON, procedents dels principals teatres de l'estranger.

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les BLE-NORRAGIES (purgacions) GONORREES i tots els altres FLUIXOS de les vies urinaries, per CRONIQUES que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: SEGALA, o a l'autor A. BORRELL
Comte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

VIES URINARIE

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOLVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catzets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avarosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florncos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potenciades del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

La rosa de azafrán

por E. Sagi Barba y Luisa Vela

en discos

La voz

de su amo

LA VOZ DE SU AMO
MARCA REGISTRADA

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Flamenquisme d'avantguarda

ALGUN que altra vegada, s'ha parlat del casticisme de Barcelona. En efecte, Barcelona té tres places de braus; ben bé una vintena d'establiments flamencs on uns gitanets marquen gestos i postures transcendents al so d'una guitarra; torejadors catalans, basco-catalans, sevillans autèntics que es passegen per la Rambla, barrejats als còmics de festa major, etc... Durant molts anys, un contingent d'aficionats a la festa dels braus ha estat donat per la "Lliga Regionalista". Així ens trobem que l'íntegre i honorable President de la "Lliga", Raimond d'Abadal, el mai ben prou lloat President de l'Assemblea de Parlamentaris, és un home dels que més entén del valor dels torejadors i de l'element "brau". Pere Rahola, també ha estat un gran aficionat. Dels minyons d'"Acció Catalana", Lluís Nicolau d'Olwer, davant d'una guitarra, ens fa l'efecte d'un nòrdic entusiasmat pel sol i les castanyoles de Còrdova; Josep Barbey, Martí Esteve, Lluís Massot, gent que sap ambientar-se. Potser l'únic reacci a la compenetració catalano-andalusa és Bofill i Mates.

No parlem pas dels músics, dels poëtes, ni dels escriptors. El mestre Vives, Santiago Rusiñol, Josep Maria de Sagarra, Carles Soldevila, Enric Borràs, "Pol", etc., etc... són gent ben disposada per a una "juerga" perfectament flamenca... Clar que podríem tornar a dir allò tan conegut que els catalans són els músics que han interpretat millor el sentiment d'Andalusia—Albéniz, Granados...—i que Pep Ventura, natural de Càdiz, és l'home de la sardana.

Hi ha, doncs, com una mena d'"arc en ciel" de Barcelona a Sevilla; hi ha com un accentuat sentiment unànime entre els dos pobles ibèrics. És a Andalusia on existeix un més fort sentiment regionalista, després de Catalunya; és a Catalunya on més estimats són els torejadors andalusos, després del seu país; és ara, Sevilla, la ciutat espanyola, que ha fet un rebement més triomfal a l'"Orfeó Català"; és ací on s'hi ambienten millor els castissos fugitius del seu poble nadiu.

Es curiós, doncs, aquest estat de compenetració, de tolerància o d'interpretació. Ni Catalunya es vol assimilar, ni podria, a Sevilla; ni Sevilla pensa assimilar-se a Catalunya; i, no obstant, la convivència i la interpretació són fets vertaderament afectius. No ens fa res un disc del veïnat que llenci al pati la veu refilada d'un "Niño" qualsevol; plau a molts andalusos el so vibrant i mascle d'una tenora. Això ja és un element literari, però és un fet.

Ara, però, ens calia un valor internacional del flamen-

quisme, i aquest l'ha donat un gitanet de Valladolid, pintoresc i aventurer, que es diu Vicente Escudero i que ha actuat a Barcelona al Teatre Català Novetats. No podia ésser d'altra manera. L'instint, una mena de subconscient, porta a unir sempre l'art català i el castís. Així Escudero, en comptes d'anar a cercar l'escenari abrandat de flamenquisme i d'òpera flamenca com el Barcelonès, per exemple, s'ha instaurat sobre les fustes que sentiren les petjades d'Angel Guimerà, Ignasi Iglésies, la Mena i En Tutau i on ara sonen els versos dels poëtes i comediògrafs nous.

Un altre cop, doncs, el flamenquisme i el catalanisme s'han ajuntat. Ara, que aquest cop el flamenquisme i el catalanisme s'agermanaven en un fons d'avantguardisme. No era pas el català tradicionalista, fervent dels costums i les lleis antigues, unit a l'andalús fervent de la seva història i la seva sang. Eren, per exemple, tots els Josep Maria Junoy dels "Calligrames", tots els Salvat-Papasseit, tots els Sebastià Guasch, Salvador Dalí, Montanyà, Sánchez-Juan, Rebull, etc., els qui se sentien interpretats per l'art d'aquest flamenc d'avantguarda que s'anomena Vicente Escudero. Hi ha, doncs, també, un regionalisme avantguardista, perfectament unit, entre Barcelona i Sevilla. Calia veure'l aplaudint i sentint-se interpretats per aquell gitanet que és, al ball castís, ço que Picasso a la pintura i Falla a la música: un revolucionari, un art-matriu. Vicente Escudero ha renovat el ball flamenc i l'ha portat a Barcelona. Passà per Madrid amb no gaire èxit, perquè allà encara tenen idees fòssils respecte al ball flamenc; anà a Bilbao, on els bascos no entenen ben bé encara el que és el flamenquisme coreogràfic. Ha estat Barcelona, potser, on el públic ha tingut un sentiment més simpàtic i cordial per l'art d'aquest extraordinari Vicente Escudero, que ha estat, al ball flamenc, el mateix revulsiu que fou, per als ballets russos, aquella famosa "Parade" que haguérem de defensar a cops de roc des del quint pis del Liceu, ara fa molts anys, ai las! massa anys!

FRANCESC MADRID

PLANY

- Ja ha vist, que Cambó està tan malalt?
- Ja ho he vist, sí. Pobra Catalunya!
- No, home! Deu voler dir pobre Estelrich.

CERCANT-SE UN ALTRE RECER

L'anterior conversa vàrem sorprendre-la en la plataforma d'un tramvia Gràcia-Rambles.

Aquesta té un origen menys democràtic. La tenien a l'Ateneu, un doctor i un professor de la Universitat. Deia el doctor:

—He vist que l'Estelrich pensa presentar-se en les vinentes eleccions. Per què?

—Sí, home! Perquè com que Cambó està malalt, i la qüestió és la concòrdia, cal cercar-se un altre recer.

LA FRESCOR DEL PASSAT DILLUNS

—Caram! —deia un ateneista a un altre ateneista. —
¿No et sembla que avui fa fresca?

—Es que acaba de passar Josep Pla.

IL·LUMINACIÓ URBANA

L'altra nit, dos amics nostres contemplaven les il·luminacions de la plaça de Catalunya.

L'un d'ells deia a l'altre:

—Trobo que hi ha molta llum, però que no fa claror.

—Home, és clar.

—No, al revés: és fosc.

—Però és clar que sigui fosc: hi ha aquesta mena de llum que no fa claror perquè no es vegin els milions que la dictadura ha enterrat en aquesta benaventurada plaça de Catalunya.

OPINIONS

Un embriac malparlava de les miraculoses aigües de Lourdes. Les atzagaiades, en continu crescendo, eren grosses i sonores.

Un escèptic l'escoltava impassible.

—*All right!* —va dir. — Es probable que les aigües de Lourdes no curin ni un ull de poll. ¿No us semblen, però, al capdavant, més inofensives que l'aigua-ardent?

UN RETARDAT

El batlle d'un poble, avui ja gairebé popular, va arribar fora d'hora, esbufegant, al banquet dels alcaldes.

—No es pot entrar —li va dir un porter majestàtic i imponent. —El banquet és de gran gala i ja està començat.

—Home, home —insistí el batlle desesperat. — ¿I no em deixareu entrar ni als "postres"?

QUINA TRISTESA!

Carles Soldevila escriu, si no recordo malament, una mena de guia per a ensenyar bé Barcelona als forasters. Això—escriure un llibre d'aquest to—sembla una broma. Ho sembla, tan sols; però no ho és. Saber ensenyar amb discreció i bon gust una ciutat al foraster té més transcendència del que hom suposa a primera vista. I sobretot quan hom ho fa amb la gràcia i l'"humour" d'un Carles Soldevila.

Ara nosaltres hem recordat aquest llibre amable de Carles Soldevila perquè Barcelona és plena de forasters. N'hi ha per tot arreu, n'hi ha més dels que hi caben, més dels que voldríem. I nosaltres voldríem quedar bé amb ells.

Suposem—i creiem suposar bé—que amb dur-los de tant en tant al teatre o al cinema i ensenyar-los la plaça

de Catalunya, no n'hi ha prou. Els teatres de Barcelona tal com estan avui—grisor, grisor, grisor—, no són pas una gran cosa. La plaça de Catalunya, per altra banda, no és una cosa de l'altre món.

Tot això ens dol. Sincerament, ens dol. Voldríem que els forasters quedessin ben contents, que tot els agradés, que tot ho trobessin bo.

Es clar que això té un perill: que s'hi estiguin massa temps, que vulguin quedar-s'hi.

Això fóra terrible. Bé estan els forasters... però per una temporada, per una temporadeta. Barcelona no és prou rica per a mantenir els forasters. I als forasters, si hom vol quedar bé, si hom vol conservar bé la fama de "Barcelona, archivo de la cortesía", se'ls ha de convidar, se'ls ha de divertir, s'ha de fer que ho trobin tot pagat.

Això, que tant voldríem fer, no podem fer-ho. Barcelona és pobra. Barcelona no té lloc per als forasters: gairebé no en té per als barcelonins.

En confessar aquestes veritats tan amargues, la ploma ens tremola d'emoció. Nosaltres voldríem presumir, fer el ric. I no podem. No tenim casa per tan bons mobles. Ni casa per als forasters.

Quina tristesa!

VIRAI

Les voreres del Fitó

¿Qui no sent l'encís d'un fontinyol besant la frescor del riu? Sota el penyiscal de roca i entaforat dins la cova, que guarda la fonteta benaurada, hom hi gaudeix d'una pau dolcíssima, com la d'un infant en ple somni de tendresa; oint el ritme seguit que es desprèn del xoc, produït pel brollador sobre el pedruscall.

I avall, aquella aigua mansa suara sortint i escolant-se, entre dos penys estimbats de roca viva, que guarden en llurs entranyes algun clap de verd herbam, com si fos un oasi en el desert.

Misteris de Natura! Enigmes que no es poden desxifrar! Quantes evolucions haureu fet, mitjantçant el transcurs d'un temps llarguíssim, per haver assolit el que sou, diis la creació perfecta!

I tenint per ornament el riu, aquell roquissam, d'una fortitud altament simbòlica, va seguint llur curs, corvejant el terreny que el voreja, encatifat arreu de molsa esponjosa, sortida com un Fènix, del fons d'un aiguamoll. Aquesta font atractiva i profunda, que per a baixar-hi sembla que t'endinsis a l'entranya de la terra, per mitjà d'un rierol diminut, que es forma davant d'ella, s'ajunta amb l'aigua-espill del Gayà; la qual riu avall i com cabri-det enjogassat, salta d'ací, d'allà, passant per sota canyars i vinyes, com si volguessin acompanyar-los fins a la fi. Fitó, Gayà!... Agermanats per "in eternam", sou inseparables, com el grup errant de satèl·lits que en el firmament divaga a les nits asserenades; les guspises dels quals s'escampen ací i allà del riu.

En el ritme de vostra cançó, canteu, fontetes benaurades, símbol pur de juvenesa!

Com la llegenda d'un somni de fades, ets Gayà, el riu encisador dels tarragonins, tot fent via envers la Mediterrània, aquest mar que aplega tes aigües amb la seva, mesclant així dues pureses, mentrestant tu li dones l'amor tendrívole de tes cançons despreses dels brolladors de fontetes inescotables.

ERMENGOL PARÉS

El batlle pacificador

—Apa, sigueu bons minyons, que us donarem un bobò!

AGREDOLÇOS

DIVAGACIÓ CANINA

Heu-vos ací un vassall, un cortesà modèlic. Es diu *Stob* i és suec. Té molt bons sentiments... Us estranya?

El nostre cortesà és el gosset de la difunta reina de Suècia. Tota la premsa anglo-saxona en va plena, aquests dies.

Ja sabem la importància que aquesta premsa dona a la raça canina. I no solament a la raça canina, ans a tota mena d'animals. Per molt animals que siguin, al poble anglès li semblen respectables...

Així, no és d'estranyar que, per exemple, els diaris anglesos — i els americans — hagin també consagrat darrerament columnes i columnes, fotografies i fotografies, a un gatet extraviat en mig del carrer, al qual, havent-se enfilat, espaordit, dalt d'un pal d'una línia d'alta tensió, amb greu perill de la seva vida, calgué salvar-lo per mitjà d'una altíssima escala en mig dels miols més planyívols.

Tant la història del gatet salvat com la del gosset de la reina poden resultar, ben amanides per un bon repòrter, interessants, commovedores i edificants. Cal així mateix una mica de bona voluntat per part del lector. I són més agradables, no ho dubteu, que les ressenyes, posem per cas, de la Conferència naval, destinada a mostrar l'amistat pacífica de les nacions entre elles, i que ens ha revelat, per contra, els més bells instints guerrers d'un món musulinitzat.

Però tornem a *Stob*. *Stob* no era de cap raça extraordinària. Però tenia un cor verament extraordinari. Quan la seva augusta propietària caigué malalta, ell esdevingué trist. (Hom pot, al cap i a la fi, viure a la Cort i tenir bons sentiments). Quan la reina morí, la seva tristor va créixer, i al cap de tres dies *Stob* morí també.

Tot això passà ja fa algun temps. Però, què volem? El cronista ho troba d'actualitat: la premsa sueca i la premsa anglo-saxona, sempre ben informades, en parlen encara...

La reina de Suècia pot estar, doncs, segura d'haver estat plorada per algú (ultra el seu poble, va sense dir). Però aquesta mena de gossets, que tant abunden als contes i dels quals n'hi havia un encara a la cort de Cristiania, no estan en camí de desaparèixer?

El gos, fidel, amatent als nostres desitjos, servicial i falaguer, esdevé una cosa rara. I la culpa és nostra, perquè som nosaltres els qui hem fet degenerar les races. Hom fabrica en sèrie una col·lecció extravagant de bestioles, el mèrit principal de les quals és que tinguin, de gossos, el més poc possible.

Són bestioles egoistes, que tenen de la vida un concepte luxós. S'installen còmodament entre catifes molsudes i coixins confortables i us miren amb desdeny quan arriben a casa. Són gossos *bien* que detesten els pobres, els infants, i els altres gossos ben gossos.

Són, en fi, gossos moderns, cortesans i aristòcrates, en el sentit més vulgar i depressiu que tenen aquests mots. No espereu, doncs, que en mori cap de pena, el dia que el seu amo se'n vagi a l'altre món. El gos de la reina de Suècia era, certament, un gos ben excepcional.

PEROT

La vida en broma

Senyor "Mossega":

Vós, amb una habilitat que francament us envejo, m'haveu "birlat", no fa gaires dies, l'estilogràfica. Recordeu-vos de mi, com jo ho faig de vós, tan sols en justa correspondència. Encara us veig al meu darrera per un dels carrers centrals de la ciutat, la vorera del qual anava atapeïda de gent que badava per les escaparates. Jo seguia el meu camí, i vós també. Va semblar-me inoportú que us haguéssiu entossudit a voler-me passar davant, i em vàreu arrambar a un edifici. Vós, està clar, us devieu molestar pel meu acte, francament complidor de les ordenances municipals, que recomanen circular sempre per la drèta, i em féreu pagar la inoportunitat estirant-me l'estre de treball.

Vós, que sou un digne treballador en públic, que teniu un do no gaire usual, vàreu fer, aquell vespre, un mal negoci. Ho lamento, perquè el meu "rumbo" no em permet utilitzar coses valuoses, i la meua ploma no valia gran cosa. Almenys us haguéssiu enamorat d'alguna altra petita que portava, que valia molt més!

Senyor "mossega", sereu tan amable de fer altra vegada a les meves mans la meua—que ja no és meua—estilogràfica? Vulgueu-me estalviar que em formi un mal concepte de vós. Sempre he sentit predilecció per les arts, i entre elles hi compto el vostre treball. L'art de "birlar" una ploma, una cartera, un rellotge, majorment si es fa amb una persona barcelonina, de les que "mai baden", és treball de mestre. I vós, en el meu cas, demostràreu ésser-ho.

Agraidíssim per la resposta,

CASCAVELL

Comiat

Quan la terra de flors quedi lliurada,
quan l'hivern amb sos freds començarà,
quan l'ocell que a l'estiu dona alegria,
a països més càlids marxarà,

quan dels arbres les fulles ja mig seques
poc a poc de les branques ja cauran,
quan el cel s'encapoti amb trista boira,
quan el vent xiularà més fort que mai,
la flameta que aguanta ma existència
lentament, lentament, s'apagarà.

Adéu! vida, plaers i joventut,
adéu! flors, amors dolços, amistats,
sóc molt jove, mes, ai! us abandono
sense encara gairebé haver-vos provat.

De volar la meua ànima té ganes,
tot jo tinc un desig del més enllà,
un desig de ventures, de delícies,
que en el món no podré jamai trobar,
i una veu molt baixet sento que em crida
i m'anúncia que prompte hauré finat.

Quan la terra de flors quedi lliurada,
quan l'hivern amb sos freds començarà,
la flameta que aguanta ma existència
lentament, lentament, s'apagarà.

DAVID SANAHUJA

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA
GOVERNATIVA

“Destaciendo entuertos”

Un periòdic madrileny ha parlat, potser amb justesa massa afalagadora per nosaltres, de l'ús que s'ha fet de la bandera catalana en aquests darrers dies. Permeti'ns el diari esmentat que nosaltres el treguem de certs dubtes constatats en el seu article.

El Govern, fins avui, no ha derogat la disposició que prohibeix l'ostentació en públic dels que ell anomena emblemes de Catalunya. Per tant, no existeix aquella gran obra de pacificació dels esperits que alludeix aquell diari.

I afegeix: “Suprimit del problema català el que pugui haver-hi de legítim, sentiments regionals ferits, havem ja caminat el setanta per cent per a arribar a una solució total, satisfactòria i estable, perquè, en presència d'un problema espiritual, romàntic si es vol, que és just en els seus fonaments, però que per diverses circumstàncies s'ha exagerat en llurs aplicacions pràctiques, la política de la tolerància és la més sàvia i de més ampla comprensió.”

“El Debate” (aquest és el diari a què ens referim) ignora que no s'ha suprimit del problema català tot quant diu. Seguint en peu les disposicions que prohibien l'ostentació de la bandera barrada, restem en el mateix lloc on érem abans del viatge que motivà la sortida de certs domassos i banderes. No ha d'ignorar, tampoc, “El Debate” que no fa gaires dies, al propietari d'un hotel barceloní li fou fet retirar un domàs idèntic als permesos ara.

No havem caminat, doncs, aquell setanta per cent en el camí de la solució.

Es més. Remarca que en els ports del nord de la península s'ostenten banderes de ciutats, províncies, regions o regnes, cosa que no ens ve gens de nou. Nosaltres hem pogut veure, en plena Rambla de la nostra ciutat, i durant els sis llargs anys de dictadura, com la bandera valenciana, semblant a la nostra, era hissada gairebé cada festa, no tan sols assenyalada, sinó merament dominical. I en sentíem enveja. No per la germana regió llevantina, sinó per aquelles ratlles grogues i vermelles que, lluint als raigs del sol, ens recordaven la nostra, prohibida per un reial decret.

Per fi, farem esment que si la personalitat que comenta “El Debate” no concedí gran importància a la pregunta que se li va fer, tampoc no pot ésser aprovada aquesta actitud, oi més quan hi ha el pressentiment que d'ací pocs dies pot ésser exigit l'exacte compliment de les disposicions que prohibeixen l'ús de domassos i banderes, exceptuant l'espanyola, en les quatre províncies de Catalunya.

No critiquem la informació del diari madrileny. N'estem joiosos, com de tot el que parla de la nostra terra. Sols hem dedicat aquests comentaris a les seves ratlles, per a desfer l'equivocada interpretació de certes manifestacions recents a la nostra ciutat.

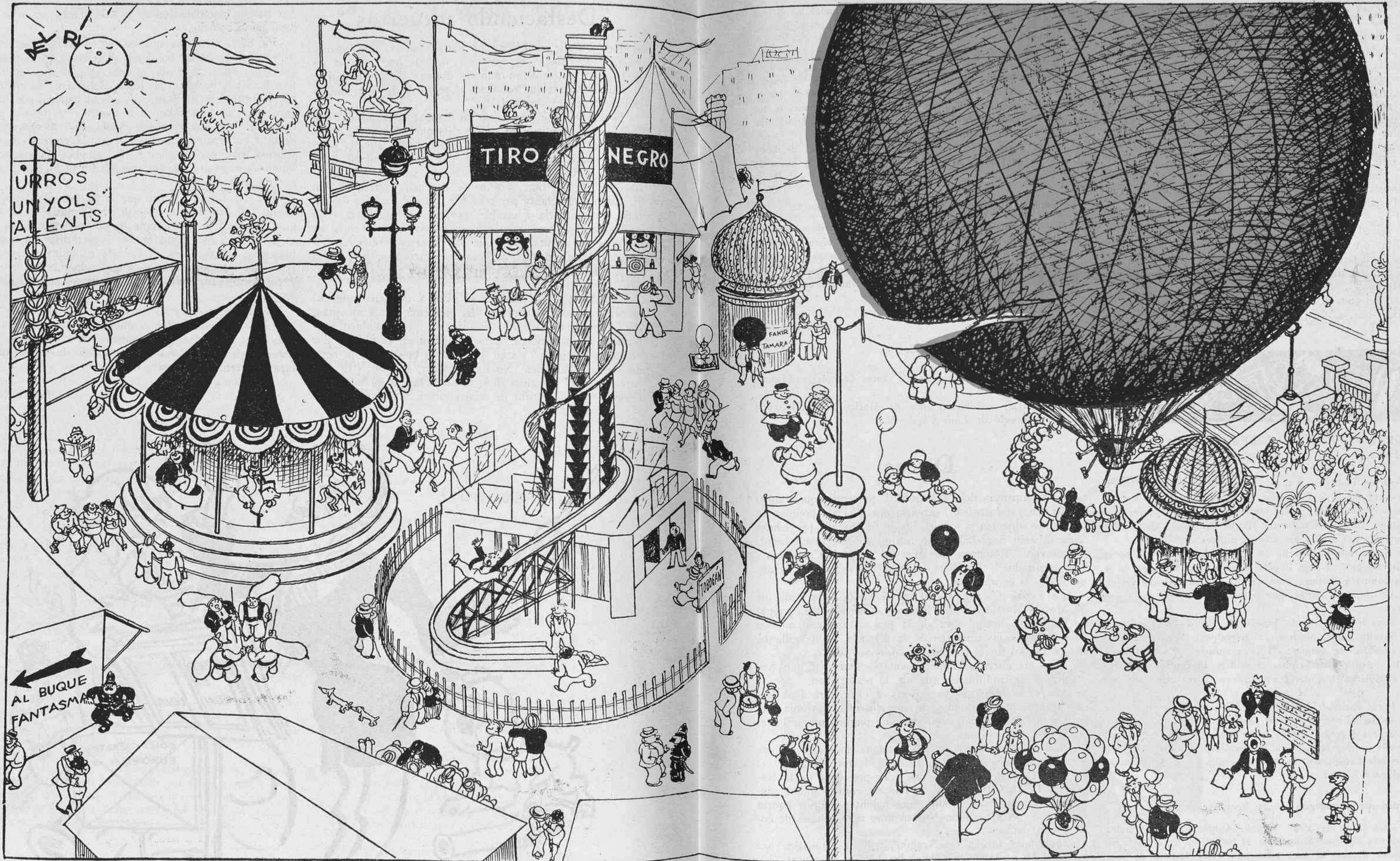
DOMÈNEC DIUMENGE

LA MURGA DE L'ANY

... i l'únic director que queda a aquesta murga.

La transformació de la Plaça de Catalunya

Tal com la demanàvem nosaltres

S'ha salvat la pàtria

No fa gaires dies vàrem llegir, en la premsa diària (afortunadament no en tota), la gesta heroica d'un home, comentada amb un abús d'adjectius encomiàstics que fins ens avergonyeix.

Malgrat reconèixer que no era més que una de les tantes notes pregades a què d'un temps a aquesta banda ens tenen acostumat, els diaris, havem sentit desitjos de comentar-la. Després de llegir-la, ens hem trobat millor, hem vist desaparèixer tots els pesombres a la terra nostra i ens ha semblat que la Pàtria s'havia salvat.

Un home brau, senzill, creditor de totes les simpaties, ha demostrat que és compatible la humilitat amb la grandesa d'esperit. És correcte, amable, comunicatiu i... "torero"!

Ja veieu! Esmenteu amb tota la grandesa de la imparcialitat on arriba el fanatisme d'aquesta gent. Quan haureu llegit aquesta llarga enumeració de qualificatius per a una persona digna de tenir-los, un artista, un directiu, un "Mecenas", per exemple?

Però ací som així. Un torèjador ens commou i arriba a capficar-nos. L'altra gent, que la parteixi un llamp.

24 HORAS FUERA DEL COLEGIO, novella de Valentí de Pedro.

Valentí de Pedro és, a més a més d'un escriptor de talent, un excellent amic de Catalunya. No vingué amb els literats castellans—altres sense tants mèrits hi vingueren—, però és un veritable amic de Catalunya. Ho ha demostrat abastament fent conèixer a Castella els nostres millors escriptors.

Ara rebem aquesta novella de Valentí de Pedro, "24 horas fuera del colegio". L'hem llegida d'una sola tirada, des de la primera pàgina a l'última, cosa que no ens passa gaire sovint, perquè no tots els llibres que arriben a la nostra taula ens interessen.

De totes les novelles de Valentí de Pedro—"El arlequín azul", novella del sindicalisme a Barcelona; "Primera actriz única", novella de còmics; "Una aventurera"—, "24 horas fuera del colegio" ens sembla la millor. Plaent-nos molt les altres, considerant-les molts superiors a tantes com se'n publiquen.

"24 horas fuera del colegio" és una novella de poeta, de factura moderna, escrita per un temperament delicat i artista. En altres mans, pels ambients que pinta, hauria esdevingut una novella pornogràfica o poc menys. Valentí de Pedro ha salvat l'obstacle nauseabund de la pornografia posant en aquesta obra bellesa i bondat.

Les dones que he conegut, per M. Poal Aregall.

Un altre llibre de Poal Aregall. Aquest minyó no deixa descansar les linotips! Millor, car el lector—el lector amic de llegir bons llibres—hi surt guanyant. Ara, després de "La mort m'ha deixat de banda"—que obtingué un gran èxit, el millor: l'èxit de públic—, Poal Aregall publica "Les dones que he conegut".

"Les dones que he conegut" és un molt nombrós recull de lletres de dona. Marcel Prevost, a França, i Benavente, a

Espanya, havien fet una cosa semblant. Conegudes les lletres de dona de Prevost i Benavente, no desdiuen en res d'elles—ni en psicologia ni en encert i gràcia i emoció literàries—les que ara ens ofereix el popular escriptor català.

Cada lletra de les trenta-set que integren el volum podria ésser—és—una novella. Una novella plena d'interès, de passió, d'emoció, amb la qual l'autor ens descobreix uns cors de dones.

Llibre, doncs, que llegiran les dones? Llibre blanc, o, tot lo més, de color de cafè amb llet? No. Llibre fort, humà, que llegiran els homes també.

L'obra porta un pròleg de l'autor, ple d'ironia de bona llei, en el qual Poal Aregall ens mostra amb tota nuesa la seva idiosincràsia.

The Bank of Canyamàs, Narracions d'Anselm Gómez.

No coneixem aquest autor, no recordem el nom d'aquest autor. Segurament és la primera vegada que un llibre seu arriba a les nostres mans. Segurament es tracta d'un primer llibre. Si és així, cal desitjar que a aquest primer en segueixin molts d'altres, car l'autor té grans condicions per al conreu d'una literatura finament irònica.

ALPHA

ALTRES LLIBRES REBUTS

"Poesies". Tercer volum de les Obres Completes d'Ignasi Iglésies.

"Music-Hall o L'últim amor de Marion", de Sherwood Beery. Traducció de Lluís Capdevila.

Discos

La Companyia del "Gramofon" presenta aquest mes: *La Rosa del azafràn*, sarsuela que s'ha fet popular en poc temps, degut a la música inspirada, cantada per Lluïsa Vela i Emili Sagi-Barba, de la que en fan una creació; sobresurten "Romanza de Sagraario", "Jota Castellana", "El sembrador", "Lección de amor", "Nocturno", el número de les escales, etc.

La Legió d'honor. L'èxit català de la temporada, de V. Mora i Martínez Valls. El tenor Rosich és l'encarregat de l'interpret de dita obra, de la qual sap treure'n un bon partit en tots els números de la sarsuela, molt brillants, per cert, com tot el que fa En Martínez Valls.

Tots els altres executants són els mateixos que han recollit els aplaudiments cada nit, al teatre Nou.

Simfonia núm. 4 (Beethoven). L'Orquestra Pau Casals interpreta amb una gran mestria dita simfonia; no creiem que hi hagi cap orquestra que pugui superar l'execució més perfecta que aquesta.

Podem estar orgullosos els catalans de tenir una orquestra com aquesta, que és l'enveja de tot el món.

Vals Capricho (Rubinstein). L'ex-president de la República Polaca, Paderewski, considerat com el millor pianista del món, executa amb una habilitat màgica aquest vals, on de les seves mans surten unes notes plenes de color i sentiment.

Jotas, per Ofèlia de Aragón; aquesta simpàtica baturra, si no ho és, mereix ésser-ho, perquè en cantar "jotas", hi posa tota l'ànima i tot el sentiment que pot tenir una baturra, i més, quan es canten amb el timbre de veu que té Ofèlia de Aragón.

BAMBÍ

TELO CALAIDE

NOU

Francesc Oliva s'ha fet, aquesta temporada, un tip d'entrenar. Això, entre altres, demostra una cosa: que el noi és treballador.

En totes aquestes obres pot advertir-se un manifest avenç, un desig molt lloable de superació i perfecció. Això fa que hom pugui esperar molt d'aquest escriptor per les possibilitats que en ell hi ha.

"Les noies barcelonines" és un sainet escrit amb molta gràcia i honradesa. Té, com tots els sainets, les seves gotes de melodrama, molt ben dosificades; té situacions ben trobades i tipus encertats. Que és, en resum, tot ço que hom pot demanar a un sainet. El mestre Vila hi ha posat uns números de música d'una discreció admirable i digna de tots els elogis. Discreció quant a la manera d'ésser intercalats en el llibre però d'una alta qualitat musical que per a ells voldrien molts dels que avui presumen de músics.

ROMEA

"Fi de jornada", de Sherriff, ha tingut l'èxit que era d'esperar, l'èxit que mereixia.

Això és degut a què al nostre públic li interessien les obres de guerra. Fent memòria, sols podríem recordar-ne dues:

"L'altre fill", drama intens d'Ambrosi Carrion, i "Comèdia de guerra i d'amor", comèdia molt graciosa d'Avelí Artís. I aquestes dues obres—ben disperses entre si—no tenen res a veure amb "Fi de jornada".

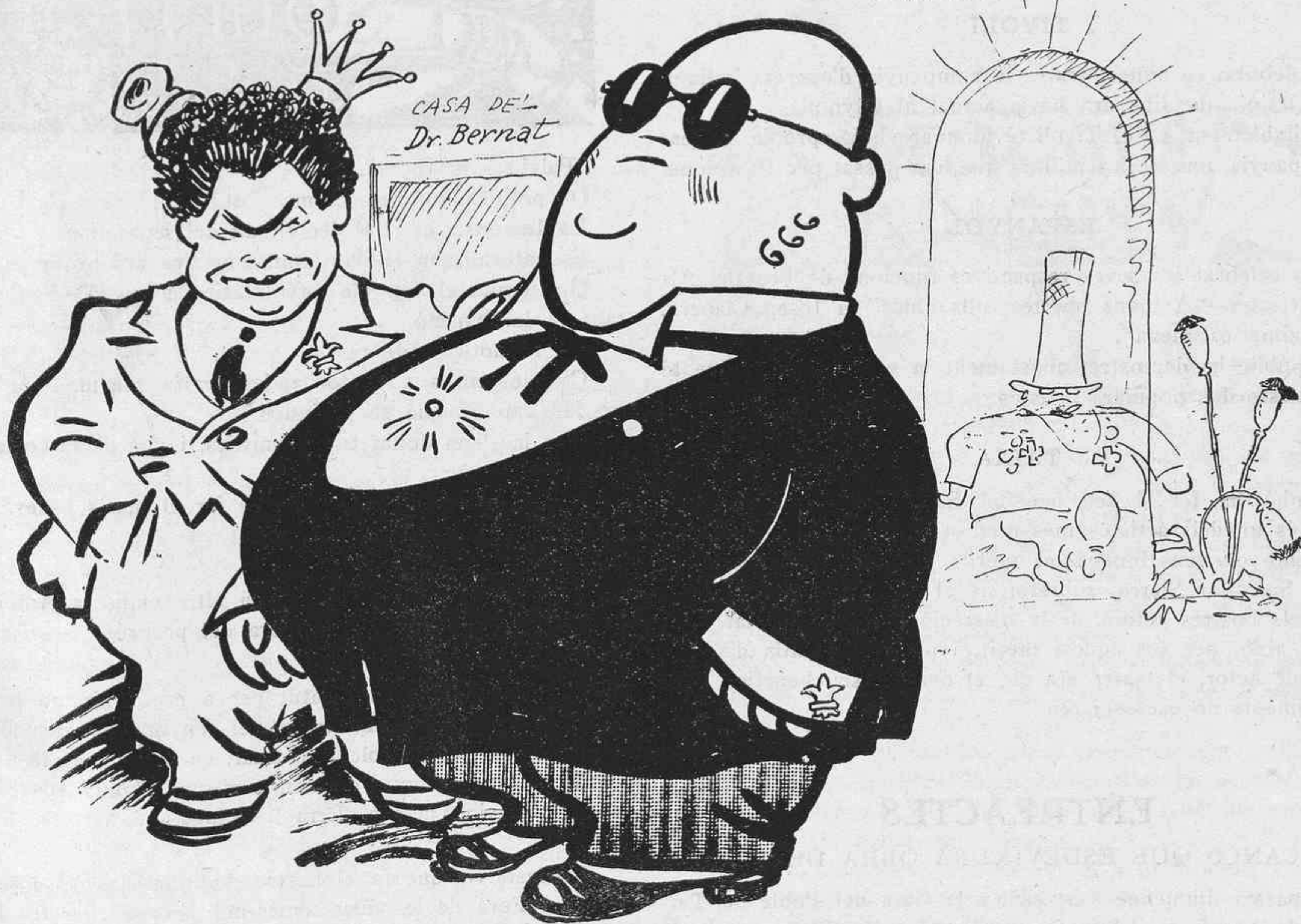
"Fi de jornada" és una gran obra, un drama en el que, amb un màxim de sobrietat, s'obté un màxim d'intensitat i emoció. Aquesta sobrietat—tan difícil d'assolir—fa que en l'obra, que es desenrotlla en una trinxera, només hi intervinguin homes. Això, fer una obra en la que hi intervenen homes sols, no és pas cosa fàcil. Hi ha el perill, que poques vegades pot evitar-se, que l'obra sigui monòtona. A l'escenari la presència de la dona és imprescindible. Per això són poques les obres que triomfen sense que en el conflicte hi intervingui una dona. Recordem-ne dues: "El claustre", de Verhaeren, i "Els llops", de Romain Rolland.

I, ara, "Fi de jornada". "Fi de jornada", que ens sembla una gran obra, una obra en la qual l'angúnia, el pesombre, la brutalitat i la crueltat de la guerra s'apareixen als ulls de l'espectador amb tota la crueltat. En aquest sentit de moral i civilització, l'obra té un gran valor. I com a obra literària, també.

Molt ben dirigida i molt ben interpretada, l'obra adquirí tota la plasticitat necessària. Cal remarcar la disposició de llums i remors: els aeroplans, les descàrregues de les metrallores.

NOVETATS

No és Vicente Escudero un dansari d'avantguarda, segons el significat que hom dona generalment a aquest mot d'avant-

LA POLÍTICA DE LA LLIGA

—Tot sigui per la concòrdia!

guarda. O sigui un art de descentració i extravagància que mantes vegades no té res a veure amb l'art. Vicente Escudero és, més aviat—i en això, precisament, radica el seu alt valor—un estilitzador del ball flamenc.

Vicente Escudero és un romàntic del ball, com Juana la Macarrona és un clàssic. En aquest sentit d'estilització, Escudero és de lo millor que hem vist. A voltes ens sembla superior a Antònia Mercè.

Altres artistes ens han ofert possibilitats d'estilització del ball flamenc: Montserrat Minerva, Laura de San Telmo. Altres, com la Pastora, Júlia Borrull i la Tanguera, a pesar del seu gran temperament, o tal vegada pel seu gran temperament, no s'han mogut dels cànons clàssics.

Vicente Escudero és un artista que estiliza el ball flamenc sense que perdi la seva força racial. En el ball, el flamenc és un dels més importants que hi ha al món, un dels més rics en ritmes i melodies. Per aquesta riquesa precisament és per ço que ha estat possible l'estilització. El ball flamenc és menyspreat pels que no tenen cap noció de ço que és ball ni de ço que és música. Quan el ball flamenc pot fer artistes tan purs com Albéniz i Falla, és que deu ésser, veritablement, una gran cosa.

Vicente Escudero—amb els seus "partenaires", dignes d'elogi—fou molt aplaudit.

Dilluns, amb la represa de "Puput", la bella comèdia de Pous i Pagès, celebrà el seu benefici Just Gómez. Just Gómez és un actor de gran temperament i fina sensibilitat que, com si això fos poc, posa a contribució del seu treball una gran voluntat. Qualitats aquestes gens vulgars, que fan de Just Gómez un dels nostres actors més estimables.

Per la premura del temps no podem parlar avui de l'estrena de "Martina", de Jean Jacques Bernard. Ho farem en el número vinent.

TÍVOLI

Ha debutat en aquest teatre la companyia d'opereta italiana Milly-Orsini, que fins ara havia actuat al Olympia.

Veritablement, en el Tívoli té un marc més apropiat aquesta companyia, una de les millors que han passat per Barcelona.

ESPANYOL

Han celebrat les seves respectives funcions de benefici Alfons Arteaga—"A mans obertes, ulls clucs"—i Josep Clapera,—"L'ànima és meva".

El públic ha demostrat abastament la gran simpatia que té per aquests dos populars artistes.

TALIA

També ha fet el seu benefici Salvador Sierra. Salvador Sierra és un dels artistes més modestos que coneixem. Altres, però, amb els seus innegables mèrits no tindrien aquesta modestia. Salvador Sierra, sobretot, té el do, raríssim en la majoria dels nostres actors, de la discreció i de la sobrietat.

Per això, per tot aquest mèrit, i per la simpatia d'aquest estimable actor, el teatre era ple el dia del seu benefici, i els aplaudiments no escassejaren.

M. B. i M.

ENTREACTES

UNA CANÇÓ QUE ESDEVINDRÀ OBRA DE TEATRE

El passat diumenge s'estrenà, a la Casa del Poble de Terrassa, la cançó de Lluís Capdevila "La Bastilla", musicada—magníficament—pel mestre Josep Ullès Daura. Es tracta

d'una cançó vibrant i valenta que evoca la gesta gloriosa del 14 de juliol de 1789.

Interpretada per una nodrida massa coral, dirigida pel mestre Joan Tomàs, "La Bastilla" obtingué un gran èxit. El públic, dret, aplaudí amb entusiasme els executants i el mestre Ullès Daura.

Els autors de la cançó volen convertir-la en obra teatral.

Aquelles multes...

Sembla que el Consell d'Estat ha donat una resposta afirmativa a la consulta que se li va fer sobre la devolució de l'import de la multa extrareglamentària que imposà la dictadura al general Aguilera.

Sobre aquest afer, Robert Castrovido ha escrit: "Retornar als multats els diners que els foren presos, és reparació justíssima, però és falta a la justícia si la devolució es fa amb diners de tots. Retorni el diner qui el va prendre, coautors, còmplices i encobridors dels confiscadors. Els ministres de l'any 1926, els assembleistes, els consellers d'Estat, els sometenistes del P. U. P. i, en general, tots els qui serviren la dictadura, deuen aportar-hi el precís per a aquesta devolució. El gravamen ha de recaure, també, sobre els individus o entitats que formaren les Junes per a la distribució del diner."

Som del mateix parer, i ens plauria veure realitzada la idea. Encara que, els primers diners que s'haurien de confiscar, deuriem ésser els d'aquella famosa subscripció personal del dictador, de la que n'estava tan enamorat el baró de Viver.

"Palabras mayores".

De política, no res. Calma absoluta.

Es desconeix el reial decret, dit del separatisme.

Es naturalíssim exhibir domassos fins ara prohibits.

Que tenim el cap ple de fantasies, i que no fem treballar tant la imaginació.

No té notícies de res.

Que les coses no autoritzades per la censura, són les que no fan cap bé que se sàpiguen.

Que ja s'han donat tres amnisties, i que de la social no en sap res tampoc.

Res! res! res de res! L'art de fer el pagès esdevé, a casa nostra, un paper importantíssim.

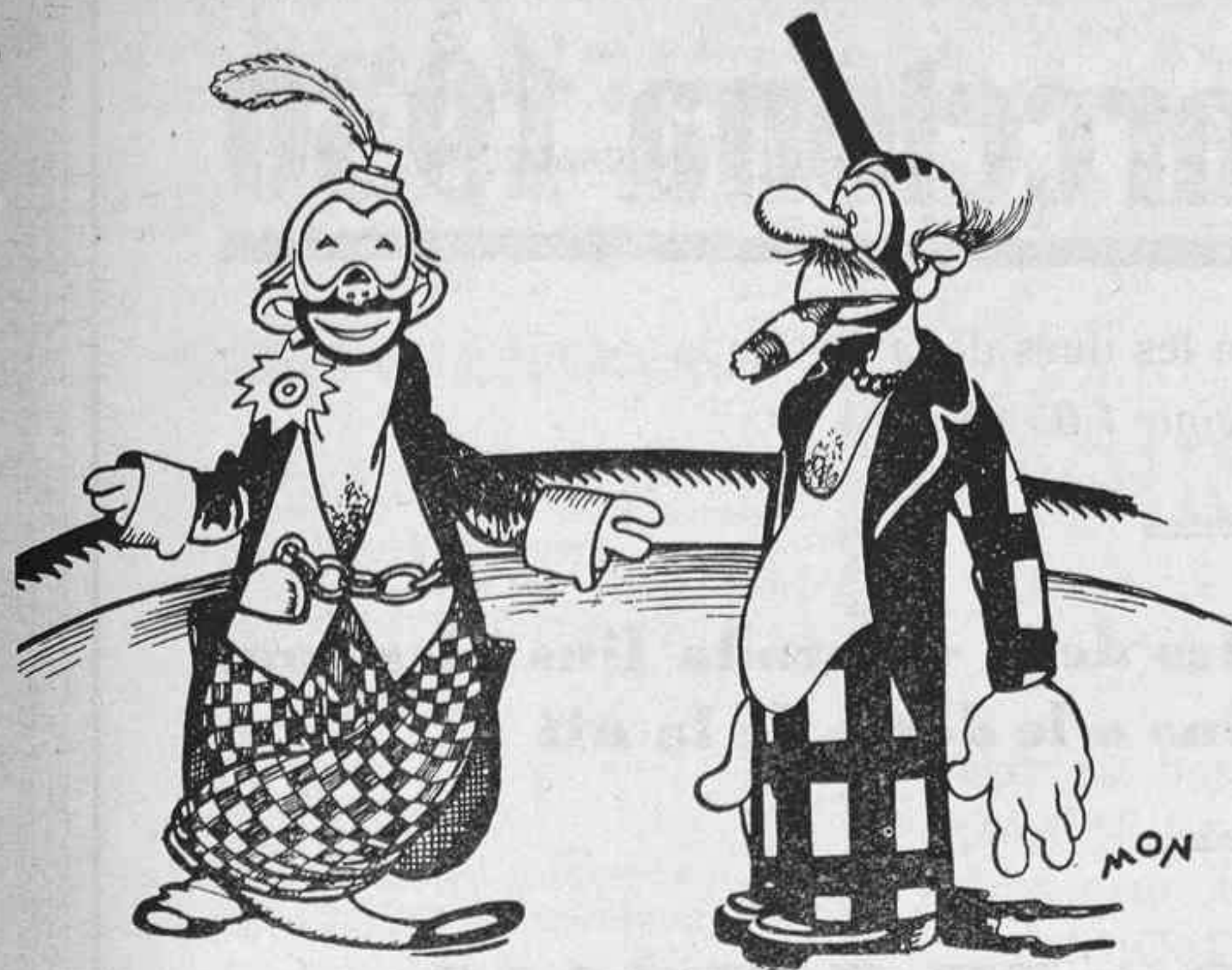
El "Graf Zeppelin" ha fet un altre viatge a Amèrica. Salutem l'aeronau, missatgera del progrés.

S'està estudiant un estatut per a constituir un organisme regional català. Preliminarment, el senyor Maluquer ha tingut la mala pensada de voler aprofitar, en part, el de la dictadura.

Sols el pensar que deuriem acceptar alguna cosa feta pels nostres botxins, ja ens altera les sangs.

Els estalvis que fa el nostre Ajuntament són dignes d'esmentar. Fora de les dues-centes-mil pessetes per les llumenes de la plaça de Catalunya, les trenta mil del sopar dels Ajuntaments, sis mil cinc-centes per les insígnies dels tinentes d'al-

ENTRE PALLASSOS

—Per més que ens esforcem, la gent ens coneix massa i ens deixa de banda.

calde i regidors jurats i algunes altres petiteses per l'estil, no s'ha gastat res més.

Es un goig que, per fi, tinguem uns homes tan estalviadors, a la Casa Gran.

A Alacant, en el procés per falsificació de timbres de l'Estat i bitllets de banc, el fiscal demanà un total de quatre-cents cinquanta anys de presó, dues-cents cinquanta mil pessetes de multes i cent setanta-tres mil pessetes per als perjudicats. Es demanà, també, que compareguessin quatre-cents noranta testimonis. Ja és demanar!

Aquest fiscal ens convindria per a jutjar els enemics de la llibertat. Encara, que, per demanar, no ens perdríem, no!

A Madrid s'ha celebrat una exposició de bestiar.

Els exemplars més estranys foren l'"A B C" i "La Nació". No es cansaven de bramar.

Les sobres del banquet de les trenta mil pessetes, seran destinades als pobres. Almenys, així ho digué l'alcalde: "El que sobri del crèdit votat pel municipi per a aquell acte, serà destinat als pobres".

Que és trist ésser pobre i esperar les deixes dels altres!

Darrerament s'homenatjà l'escriptor M. Poal Aregall.

El felicitem com a escriptor i com a amic.

Els representants de la premsa espanyola han demanat al Govern que sigui cedit el castell de Montjuïc a la nostra ciutat.

"L'Esquella", que mantes vegades ha parlat d'aquest interessantíssim afer, els agraeix la finesa, i desitja una immediata solució favorable a aquest desig unànime.

Un conferenciant ha parlat de la reforma del casc antic de Barcelona.

Quan això sigui quelcom més que un parlament, ja hi direm la nostra.

L'inefable Josep Pla ha publicat el tercer volum del seu "Cambó".

I tan seu! Que el rifi, que no ens en quedarem pas cap número.

Voldríem saber —tantes coses voldríem saber!— quina és la casa constructora que s'ha encarregat de fer aquells catúfois lluminosos de la plaça de Catalunya.

No, per res, no: perquè ara tothom en dóna les culpes a En Pich, i no està bé que paguin justos per pecadors.

Els tarragonins estan molt contents perquè el capità general de Catalunya ha deixat sense efecte el projectat trasllat d'un batalló d'aquella ciutat a Tortosa.

Amb aquest motiu han estat cursats diversos telegrams d'agraïment.

I després es dirà encara que a Catalunya no hi ha patriotisme... Sobretot quan hi tenen que veure les mongetes o els cigrons.

Bona disculpa:

—Per què no em diguéreu, en comprar-vos aquest cavall, que era cec?

—Perquè com que el qui me'l va vendre a mi tampoc no me'n digué res, vaig suposar que era un secret.

A Berlín s'ha publicat una nova edició dels deures del soldat alemany. Entre altres coses, s'hi deixa establert que cada soldat ha de jurar fidelitat a la Constitució.

¿Però és que encara hi ha ingenus que creuen en l'eficàcia d'aquest jurament?

Ha estat concedida, a Síria, l'autonomia i el règim republicà.

I que en són de feliços els sirians!

Els envegem de tot cor.

"La temperança —deia un antic— és la millor causa del benestar."

P. R.—No pot anar.

J. M. G.—No els feu prou bé per ésser publicats.

LL. R. C.—N'hem suprimit el final, perquè tampoc l'hauríem pogut publicar íntegre.

J. S. (Reus).—No el publicarem, no. I no cal que n'envii cap més, perquè serà molt difícil que puguem complaure'l.

P. P.—Aquesta sí que no ens fa el pes.

Zig-zag.—Segueixi dibuixant, i d'aquí tres o quatre anys provi d'enviar-ne algun. Segurament els farà millor.

J. M. G.—Cal tenir en compte que hi ha censura, i vós enfoqueu un tema invulnerable, avui.

Vall d'or.—La idea és bona, però el dibuix és deficient.

R.—No poden anar, encara. I ens dol, perquè voldríem poder-vos complaure.

J. B. P.—Tracteu dos temes excessivament perillosos, que, avui, malgrat haver-ho intentat, no se'ns ha permès.

J. V.—Fa més per "La Campana". Allà ho veureu, si el censor no hi troba res a dir.

E. P.—La poesia no està bé per a publicar-la. Us preguem els originals en quartilles més grans.

Exposició de Barcelona 1930

Oberta de les deu del matí a les dues de la matinada
Preu d'entrada al recinte 1,05 pessetes

**Il·luminacions i fonts lluminoses des de la vesprada fins a les nou,
i de dos quarts d'onze fins a le dotze de la nit**

PALAU DE PROJECCIONS

7 UNICS DIEŠ, 7 de la gran revista inglesa

WAKE UP AND DREAM (Desperta i somnia)

Preus per a les representacions

Llotges amb sis entrades.	75 pessetes
Butaques pati, rengle 1 al 5.	15 “
“ “ “ 6 al 10.	12 “
“ “ “ 11 al 24.	10 “
“ “ “ 25 al 34.	8 “
“ de pis, “ 1. ^a fila.	6 “
Els altres rengles.	4 “

Despa x d'entrades i localitats a la guixeta oficial de l'Exposició i al Centre de Localitats.

Dissabte i diumenge, matinées

PALAU d'ART MODERN

Obert de les 10 del matí a dos quarts de sis de la tarda. ENTRADA GRATUITA

Palau d'Arts Gràfiques

Exposició Filatèlica

Entrada, 1,05 pessetes. Entrada amb dret al segell commemoratiu, 2,05 pessetes

Palau Alfons XIII

Exposició de treballs manuals de gent de mar

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

OBRAS COMPLETAS

DE

Miguel de Cervantes

«Don Quijote de la Mancha» - «La Galatea»
«Los trabajos de Persiles y Sigismunda»
«Las doce novelas ejemplares» - «Las once obras teatrales» - «Los once entremeses»
«Viaje al Parnaso» - Poesías sueltas

En un solo volumen sobre papel biblia 1953 páginas encuadernado en piel **Ptas. 50**

B. PÉREZ GALDÓS

GIRONA

Aviat es posarà a la venda aquest "Episodi Nacional", curosament traduït al català per JOSEP BURGAS.

OBRAS COMPLETAS

DE

William Shakespeare

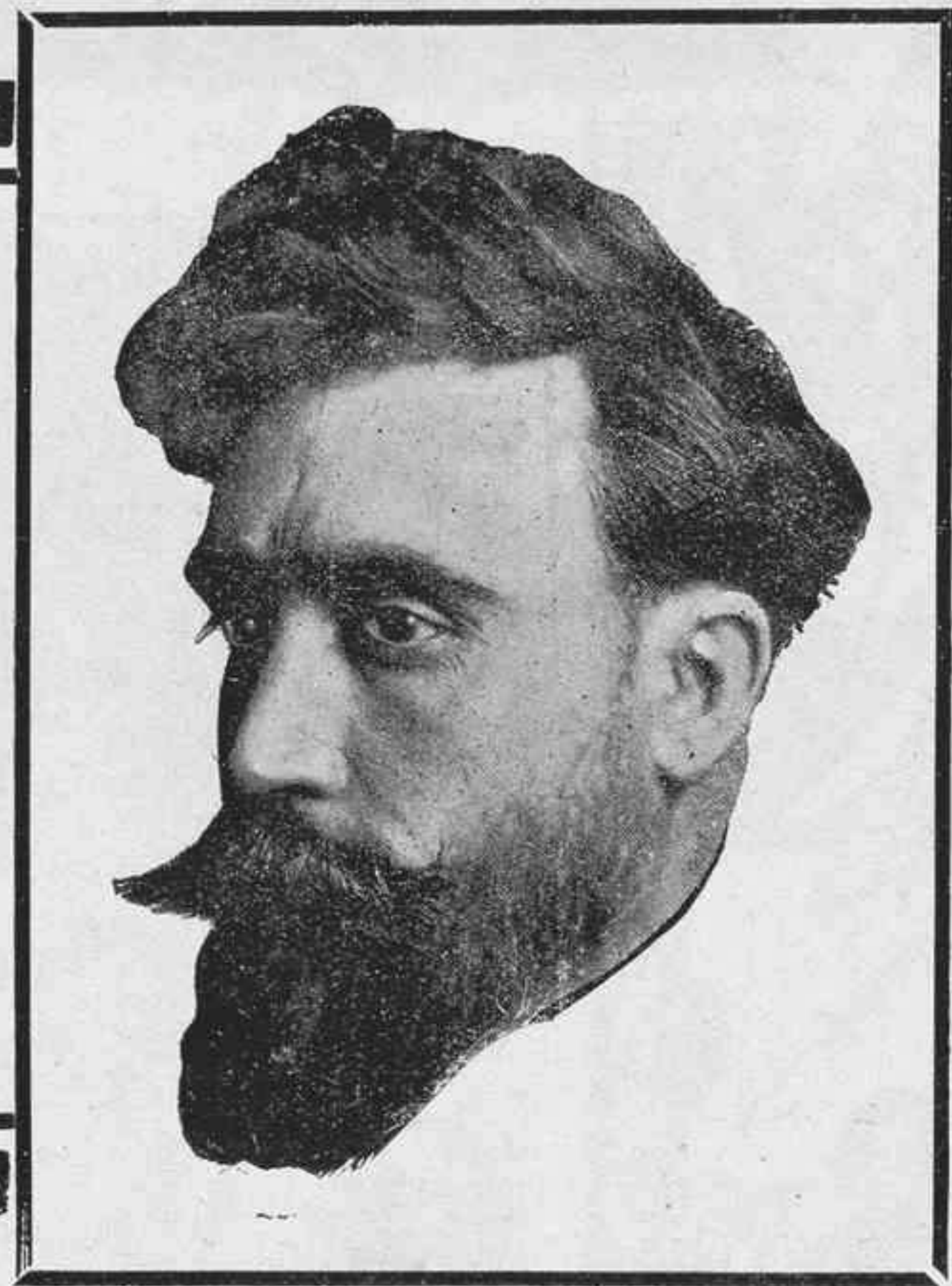
BIOGRAFÍA
OBRAS DRAMÁTICAS
OBRAS LÍRICAS
SONETOS

Toda la producción literaria del genio de las letras inglesas, sobre papel biblia, 2197 páginas, encuadernado en piel **Ptas. 50**

Obres completes d'Ignasi Iglésies

- I. Els emigrants
La festa dels ocells 5 ptes.
- II. El cor del poble
Els conscients 5 ptes.
- III. Poesies 5 ptes.

EN CURS DE PUBLICACIÓ LES RESTANTS OBRES

OBRA NUEVA

Angel Marsá y Luis Marsillach

La montaña iluminada

Guía explicativa de las maravillas del más grande de los certámenes celebrados hasta la fecha.

Ptas. 5

M. Rubió Tudurí i N. Mart

Estat Espanyol

Societat Anònima

Reportatge sobre la posició actual del catalanisme.

Ptes. 4

Josep Pla

CAMBÓ

(Vol. III i últim)

Materials per una història d'aquests últims anys,

Ptes. 4,50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certícat. Als corresponsals se'ls atorguen descomptes

Visions d'òptica

Tal com veuen molts la farola de la plaça de Catalunya.